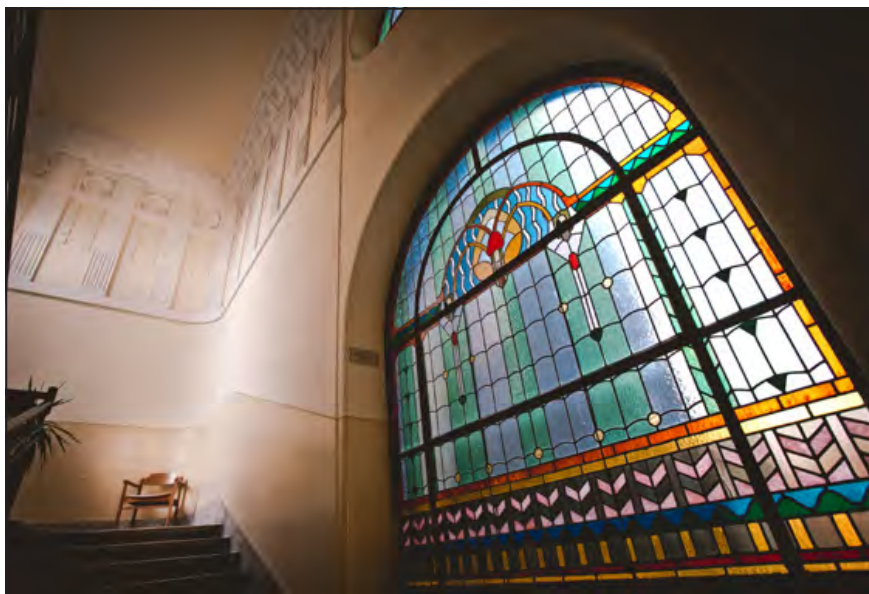

BLOGBARÁTOK

A Tisztviselők Háza

szöveg: Szuhai Barbara (Mesélő Házak), fotó: Nagy Anita (CheckMyBudapest)

Minden úgy kezdődött, hogy a Hősök tere közelében volt egy épület, amit már évek óta nézegettem. Keskeny alakjával és hatalmas színes üvegeablakaival volt benne valami kecsesen szürreális, el sem tudtam képzelni milyen lehet belülről. Telt-múlt az idő, de valahogy soha nem sikerült bejutnom. Egyik nap aztán Barbi, a Mesélő Házak bloggere írt nekem egy csodálatos házról, amit együtt kellene felfedeznünk. A meglepetés akkor ért, amikor kis késéssel odaértem a megadott címre, mert vágyaim épülete előtt álltunk. Mit is mondhatnék... nem csalódtam. (Az épület történetéről már írtunk a BUDAPEST 2008/11. számában – a szerk.)

Fodor Gyula századeleji házaiba betoppanni mindig élmény, ünnep. Ezért szerettem volna már réges-rég eljutni abba a házba, ahol ő, az építész lakott. Amit olyan jól sikerült tervezésnek gondolt, hogy irodáját és saját lakását is itt rendezte be. A kényelem, az elegancia, a városban való elhelyezkedés, de mégis a zöld, a csönd, és persze a ház részletei és egésze olyan egységet alkotott, ami a mester meglepésére szolgált, ahol örömmel töltötte napjait. Ronda, félsötét, őszi napon vitt erre először az utam. Amikor a 64-es ház utcai frontjához értem, és felnéztem, megállapítottam, hogy na, ilyen, amikor a szecesszió rendesen ijesztő is tud lenni.

Szerencsém volt. A vásárlást hazacipelő, barátságos lakók szívesen látták a ház régi részleteit megcsodálni igyekvő idegent. Megsajnáltam szegényeket: a dögnehez csomagokat a lépcsőn vonszolták fel a sokadik emeletre. Ez furá: az eredeti tervek szerint 1909-ben felvonó épült a házba. Azzal vajh' mi lett és mi célból?

Az első döbbenet a Zeneakadémiára emlékeztető, mesés színes üvegek sokasága a főlépcső fordulóból. Mellettük tábla az adakozóról, milyen jó, hogy még ilyen is van. Az ember áhítattal mássza meg az elegáns korláttal keretezett, hajdani szőnyeg emléket őrző, rézgombos lépcsőt a legfelső szintig, ahol a legszebb a beáradó fény, és a mennyezeti dísz. A fordulóban elhelyezett, a reménytelen szocialista éveket idéző fotelek kicsit sem hívogatóak, érdekes képzavart alkotnak... (emlékeim szerint a János kórház gyerekosztályán voltak ilyenek. Kemények, mint a beton)

A legfelső szinten álltam a gangon, amikor megfordultam. Milyen szép ez a szomszéd ház! Pasaréti hangulatban, fák mögé bújva teraszos, szecessziós ház tárult elém. Ketyegni kezdett az agyam, melyik lehet ez, honnan nyílhat, melyik hátsó utcáról... aztán észrevettem, hogy a barátságos kis teraszok kovácsoltvas korlátjai ugyanolyanok, mint a gangé, amin állok. Hiszen ez ugyanaz a ház!

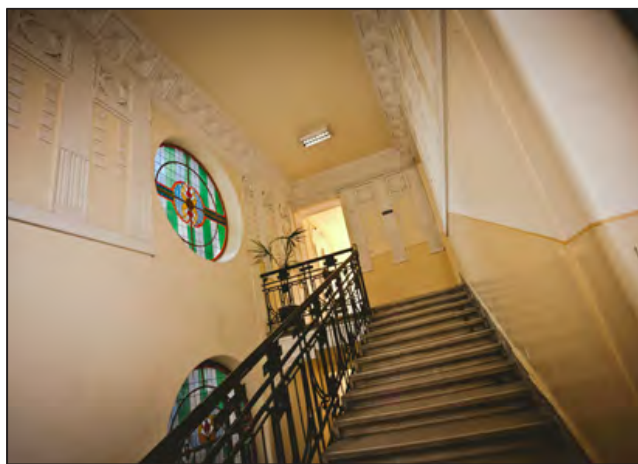
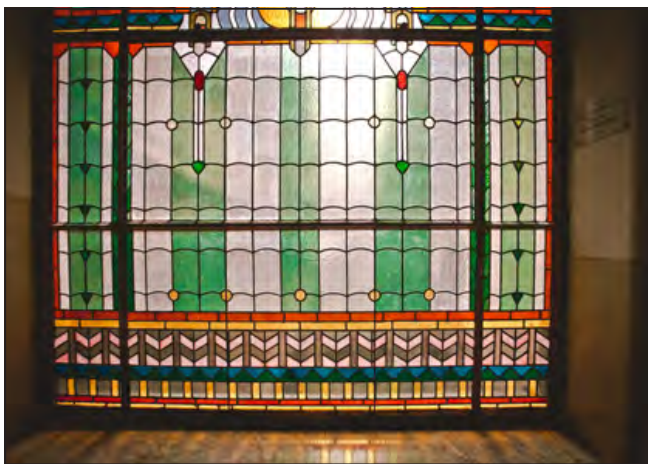
És valóban. Az 1908-as tervek szerint kertet ölel át a Ligetre néző első, és a külön bejáratú, sárga keramitos sétányról nyíló hátsó traktus. Teraszai párban állnak, egészen abszurd csendben a pár méterre dübörgő Dózsa György úttól.

De honnan nyílhatnak azok a csodás teraszos lakások? A kertből törött üvegű, kevésbé bizalomgerjesztő kapu látszik. Ha nem áll a lépcső aljában két bicikli, nem mertem volna felmerészkedni. Csak az első emeletig mentem, a színes üvegeablak, a falfestés nyomai így is megrázóan gyönyörűek voltak. A keskeny, sötét lépcsőház dermesztő állapota azért meglepett. Sok lerohadt pesti házban voltam már, de ez dobogós. Tudtam, el kell hívnom fotós „kollégámat”, egy jó géppel csodákra lenne képes egy házimádó...

Született néhány csodás kép a jelenről, de előbb vissza a ház születéséhez. A régi, cirkalmas kerettel díszített, gyöngybetűs tervek szerint emeletenként 3, illetve 4 szoba-cselédszobás lakások váltották egymást. Helyenként a szegény cselédek ablaktalan kis cselédfülkével kellett, hogy beérjék, ami csalódás a ház modern luxus színvonalától.

Az épület egyik legkülönösebb tulajdonsága, hogy eredeti tervei szerint az alagsorba, a Liget felé néző fronton műtermek sora épült sötétkamrával, vagyis fényképezés részére. Sokkal világosabb akkor sem lehetett, hiába a nagy ablaktáblák, ezért meglepő a megoldás.

Az emeleteken a Hősök tere irányában a felső szinteken impozáns termek épültek: átlagosan 35 négyzetméterével, ívelt, hatalmas ablakával el lehet képzelni, milyen szép lehetett anno. Lehet, hogy ezek egyikében volt Fodor Gyula építészirodája, hiszen a „Fodor Gyula és Tsa czég” 1911-ben – 1928-ban már Hunnia Építő Részvénytársaság –, található ezen cím, vagyis az Aréna út 64. alatt. A megren-

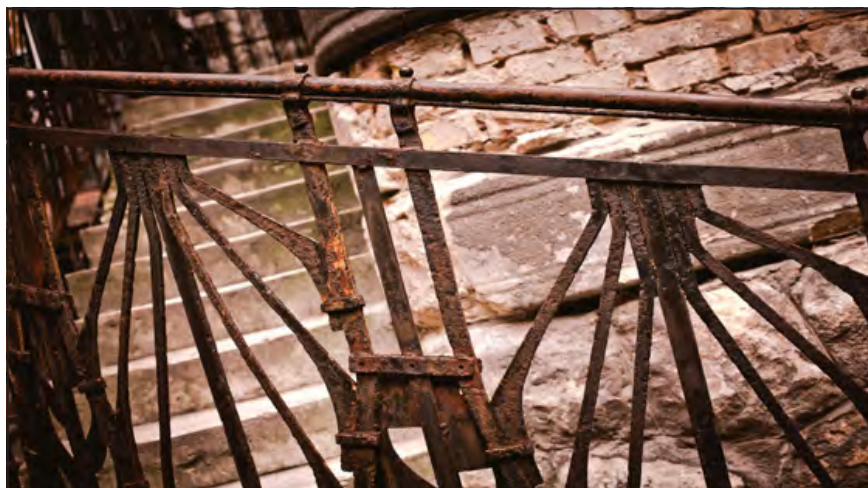
delő a Tisztviselők Házépítő Szövetkezete volt, az építés éve 1908, a tervező Fodor Gyula. A szépséges eredeti rajzokon a homlokzat kicsit eltér a megépülttől, a fríz most több emberalakból áll – vajon látja-e őket ma valaki?

A főlépcsőháza egyértelműen költöttek, az ablakok csodásak, a falak is izléssel, igényességgel felújítva, a belső homlokzat is méltó, szép. Egyedül a hátsó lépcsőház állapota kritikán aluli.

Még egy pillanatkép 1928-ból: A Hunnia építő Rt. mellett itt székelt a Stieber-féle építési és ipari részvénytársaság is. Továbbá itt lakott (a teljesség igénye nélkül): dr. Glück József fogorvos, Bakonyi Ödön tanító és Ödönné nyugalmazott tanítónő, Klegner Ferencné, Újlaki Gizella fővárosi tanítónő, Bereczky Sándor és Füred Aladár dr gimnáziumi tanárok, dr. György István műegyetemi tanár, Gaál Miklós nyugalmazott lelkes, Sándor Ákos nyugalmazott főispán,

Fanta Lajos, Katz Miklós, tisztviselők, Barcza István lapszerkesztő, Csillik Sándor MÁV lakatos, Elek Sándorné, Goldberg Salomonné és Fodor Pálné magánzók, Tamási Varga Móricz nyugalmazott ezredes.

A háború után persze itt is leválasztották a lakások legtöbbszörét, de még az 1980-as években is volt néhány, ami megúsza a felaprítást. Csodás ház, mestermunka, volna még mit rá költeni, dacára a kétségtelenül eddig is szívvel-lélekkel rászánt sok-sok pénznek. Látszik a házon, hogy szeretik, hogy vigyáznak rá. Jó lenne egyszer régi pompájában látni, minden részletében felújítva. Megérdemelné. ●

Fodor Gyula (1872–1942) műegyetemi tanulmányai után építési vállalkozó és tervezőmérnök lett. Az 1900-as lakcímjegyzék is ekként tartja nyilván az Ügynök (ma Kresz Géza) utca 7-ben. Építészetileg aktív éve alatt a fővárosban harmincnál is több bérházat tervezett. A legismertebbek az Ernst Múzeum a Nagymező utcaiban, az Üllői út elején álló Arany Sas-udvar, a Napoleon-udvar. A magyaros motívumvilág helyett a mértéktartóbb, kései, figurális szecessziós stílust alkalmazta.